

Forslag

til møntlov.

Fremsat den 9. marts 1972 af økonomi- og budgetministeren.

§ 1. Regningsenheden er 1 krone, som deles i hundrede øre.

§ 2. Økonomi- og budgetministeren kan lade præge og udsende mønter lydende på 5 kr., 1 kr., 25 øre, 10 øre og 5 øre. Bestemmelserne om mønternes vægt, diameter, materiale og præg fastsættes ved kongelig anordning.

Stk. 2. Ved kongelig anordning kan økonomi- og budgetministeren bemyndiges til i særlige tilfælde at lade præge og udsende mønter lydende på anden værdi.

§ 3. De mønter, der er præget i medfør af § 2 og den tidligere møntlovgivning, er lovligt betalingsmidler inden for grænserne i § 4, medmindre de er blevet indkaldt og ugyldiggjort efter § 7.

§ 4. Ingen har pligt til i een betaling at modtage et større beløb i mønter end:

- 1) 50 kr. i mønter, der lyder på kronebeløb,
- 2) 5 kr. i mønter, der lyder på ørebeløb.

§ 5. Mønter, der er væsentligt beskadigede eller er så slidte, at præget er blevet utydeligt, er ikke lovligt betalingsmidler. Over for statens kasser og Danmarks Nationalbank gælder dette dog kun, når de er så beskadigede eller slidte, at præget eller den pålydende værdi ikke med sikkerhed kan konstateres.

§ 6. Smeltning eller anden omdannelse af mønter er forbudt. Tilladelse hertil kan dog gives af økonomi- og budgetministeren eller den han bemyndiger dertil.

§ 7. Økonomi- og budgetministeren kan træffe bestemmelse om indkaldelse og ugyldig-

diggørelse af mønter, der er lovligt betalingsmidler, jfr. § 3. Varslet for ugyldiggørelsen skal i forhold til statens kasser og Danmarks Nationalbank være mindst 3 måneder.

§ 8. Økonomi- og budgetministeren kan bestemme, at Den kongelige Mønt og dennes opgaver overføres til Danmarks Nationalbank.

§ 9. Overtrædelse af § 6, 1. pkt. straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. Sagerne behandles som politisager.

§ 10. Loven træder i kraft den 1. januar 1973.

Stk. 2. Følgende love ophæves:

- 1) møntlov nr. 66 af 23. maj 1873,
- 2) lov nr. 288 af 31. maj 1918 om forbud mod smeltning eller anden omdannelse af skillemønt,
- 3) lov nr. 28 af 15. februar 1924 om indenlandsk skillemønt,
- 4) lov nr. 659 af 17. december 1940 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 5) lov nr. 299 af 30. juni 1941 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 6) lov nr. 201 af 7. maj 1948 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 7) lov nr. 48 af 24. februar 1960 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 8) lov nr. 138 af 13. maj 1964 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 9) lov nr. 18 af 8. februar 1967 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt,
- 10) lov nr. 72 af 15. marts 1967 om ikrafttræden for Grønland af møntlovene og
- 11) lov nr. 425 af 15. november 1967 om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Den nuværende danske møntlovgivning består af et betydeligt antal love, hvoraf de vigtigste er møntlov nr. 66 af 23. maj 1873 og lov nr. 28 af 15. februar 1924 om indenlandsk skilleløb. Ved 1873-loven indførtes det nuværende møntsystem, hvorefter regningsenheden er en krone, som deles i 100 øre.

Prisudviklingen i de siden da forløbne ca. 100 år har medført, at møntsystemets mindste mønter — 1- og 2-ørerne — ikke længere har nogen selvstændig købekraft og heller ikke udfylder noget behov i den daglige omsætning. Da endvidere fremstillingsprisen med de gældende arbejdsløninger og metalpriser langt overstiger disse mønters pålydende værdi, foreslås 1- og 2-øren afskaffet.

Fremstillingsprisen for de nuværende 1- og 2-ører, der udmøntes i zink, udgør henholdsvis ca. 4,6 øre og ca. 6,6 øre. Da der i de sidste 3 år gennemsnitligt er udmøntet ca. 25 mill. stk. 1-ører og ca. 28 mill. stk. 2-ører, kan den årlige besparelse ved at ophøre med fremstillingen af disse mønter opgøres til ca. 3 mill. kr.

En afskaffelse af 1- og 2-øren vil give mulighed for en formindskelse af 5 øren til omkring den nuværende 1-øres størrelse. Den nuværende 5-øre, der udmøntes i møntbronze, koster ca. 13,3 øre at fremstille, medens den i et format som den nuværende 1-øre kan produceres for ca. 9,8 øre, såfremt den fortsat skal udmøntes i møntbronze. Vælger man at fremstille den reducerede 5-øre i zink, vil fremstillingsprisen blive ca. 4,6 øre. Da den gennemsnitlige årlige produktion af 5-ører udgør ca. 20 mill. stk. og da behovet ikke skønnes at ville vokse som følge af en afskaffelse af 1- og 2-ørerne, kan den årlige besparelse ved en reduktion af 5-ørens størrelse under bibeholdelse af møntbronze opgøres til ca. 700.000 kr., medens der ved overgang til zink kan spares yderligere ca. 1 mill. kr. om året.

Det har bl. a. på baggrund af de nævnte fremstillingsomkostninger været overvejet tillige at afskaffe 5-øren, men det er opfattelsen, at dette vil medføre for store gener for omsætningen og betyde for store indgreb i samfundets betalingsforhold.

De påtænkte ændringer af møntsystemet vil medføre en mere rationel opbygning af dette system, idet mønternes størrelse i den fremtidige mønttrække vil vokse samtidig med den pålydende værdi.

Forslaget om afskaffelse af 1- og 2-øren har været forhandlet med de interesserede organisationer, der har erklæret sig enige i, at disse mønter ikke længere er nødvendige for omsætningen. De pågældende organisationer har samtidig udtalt ønske om, at der

i hvert fald ikke for tiden tages skridt til afskaffelse af 5-øren.

En afskaffelse af 1- og 2-øren vil betyde, at det herefter ikke vil være muligt at foretage betaling af ørebeløb, der ikke er deleligt med 5. Som følge heraf vil handelsministeren fremsætte lovforslag om gennemførelse af en afrundingsregel, hvorefter der ved betalinger altid skal ske en afrunding til det nærmeste med fem delelige ørebeløb. Det vil af bemærkningerne til dette forslag fremgå, at de foreslåede foranstaltninger — afrunding af priser samt afskaffelse af 1- og 2-øren — efter de foretagne beregninger ikke vil få nogen mærkbar indflydelse på pristallet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Ved møntloven af 1873 indførtes det nuværende møntsystem, hvorefter regningsenheden er en krone, som deles i 100 øre.

Til § 2, stk. 1.

Ved denne bestemmelse fastsættes mønttrækken omfattende følgende værdier: 5 kroner, 1 krone, 25 øre, 10 øre og 5 øre. Efter lovens ikrafttræden vil der ikke længere være hjemmel til produktion af 1- og 2-ører.

I den hidtidige møntlovgivning har ikke alene mønternes pålydende, men også deres vægt, diameter og materiale været fastsat i selve loven. Det er anset for hensigtsmæssigt, at overlade dette til administrativ fastsættelse, på samme måde som mønternes præg hidtil er blevet fastsat administrativt. Da der er tradition for, at mønterne præges med den regerende monarks portræt eller monogram, foreslås det at anvende formen kgl. anordning.

Med bestemmelsen åbnes der adgang for andre ønskelige ændringer i møntsystemet. Efter afskaffelsen af den tidligere 2-kronemønt er der tilvejebragt mulighed for en formindskelse af 5-kronemønten, hvilket vil være bekvemt for omsætningen og medføre en besparelse i fremstillingsprisen. Af hensyn til udgifterne og ulemperne bl. a. for automathandelen vil en ændring ikke blive gennemført, før den har været forhandlet med de berørte organisationer.

Andre ændringer i møntsystemet er ikke aktuelle, men i forbindelse med tronskiftet vil mønternes præg blive ændret.

Til § 2, stk. 2.

Ved denne bestemmelse søges opnået bemyndi-

gelse til at lade præge og udsende mønter i særlige tilfælde. Der er herved i første række tænkt på nationale begivenheder, særlig inden for kongehuset. I sådanne tilfælde har det tidligere været nødvendigt at gennemføre en særlig lov for at tilvejebringe hjemmel for udsendelse af specialmønter.

De udsendte mønters antal, samt fordelingen af et eventuelt overskud ved salg af de pågældende mønter, forudsættes optaget på en bevillingslov.

Til § 3.

Ved møntloven af 1873 blev de før lovens ikrafttræden gældende mønter indkaldt og ugyldiggjort, medens de senere prægede og udsendte mønter ikke er blevet ugyldiggjort med undtagelse af ½-kronen.

Da det fremsatte lovforslag ikke tilsigter en ændring i det nuværende møntsystem, er det ikke tanken at indkalde og ugyldiggøre ældre mønter i større omfang, jfr. dog bemærkningerne til § 7.

Til § 4.

Ifølge lov om indenlandsk skillemønt af 1924 gælder visse beløbsmæssige begrænsninger i pligten til at modtage betaling i mønter. Da betaling af store beløb i skillemønt kan virke generende og måske være udslag af chikane, er det fundet rigtigt at bevare en vis begrænsning, der på baggrund af de nuværende mønters pålydende værdi foreslås fastsat til:

- 1) 50 kr. i mønter, der lyder på kronebeløb,
- 2) 5 kr. i mønter, der lyder på ørebeløb.

Til § 5.

Bestemmelsen er i det væsentlige en opretholdelse af reglerne i den hidtidige møntlovgivning.

Til § 6.

1. punktum svarer i det væsentlige til § 1 i lov nr. 288 af 31. maj 1918 om forbud mod smeltning eller anden omdannelse af skillemønt.

Til § 7.

Det er hensigten, at 1- og 2-øren indkaldes og ugyldiggøres som betalingsmiddel mand og mand imellem med udgangen af marts 1973, hvorefter afrundingsreglen ifølge det af handelsministeren fremsatte lovforslag træder i kraft 1. april 1973. Overfor statens kasser og Danmarks Nationalbank vil der blive fastsat et varsel på yderligere 3 måneder, således at vekslingsmuligheder gives.

Af ordensmæssige hensyn er det endvidere hensigten at indkalde og ugyldiggøre mønter, hvis pålydende værdi, vægt, diameter og materiale ikke er i overensstemmelse med de mønter, der fremstilles efter lovens ikrafttræden. Da disse mønter imidlertid må påregnes at have større samlerværdi end pålydende værdi, forventes den reelle inddragning af sådanne mønter at blive af meget beskedent omfang.

Til § 8.

Den kgl. Mønts produktion foregår allerede i dag i nær kontakt med Danmarks Nationalbank. For at skabe mulighed for forenkling af dette samarbejde og da tilsynet med en produktionsvirksomhed af denne art i øvrigt ikke skønnes at være en departemental opgave, foreslås det, at økonomi- og budgetministeren bemyndiges til at overføre Den kgl. Mønt og dennes opgaver af ren produktionsmæssig og administrativ karakter til nationalbanken.

Den foreslåede bestemmelse indeholder ikke bemyndigelse til at overføre de ministeren ved denne lov tillagte beføjelser, ligesom møntproduktionens omfang stadig vil blive fastsat ved de årlige finanslove.

Til § 9.

Bestemmelsen svarer til § 18 i lov nr. 213 af 4. juni 1965 om ændringer i forskellige lovbestemmelser om straf, konfiskation m. v.